

Česká školní inspekce

Jihomoravský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Speciální školy, Brno, Barvičova 54

Barvičova 54, 602 00 Brno

Identifikátor školy: 610 300 920

Termín konání inspekce: 11. – 13. listopad 2003

Čj.:	12-1082/03-5187
Signatura:	o12zx503

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- ❖ personálních podmínek vzdělávací a výchovné činnosti ve speciální mateřské škole a zvláštní škole ve vyučovacích předmětech český jazyk, matematika, řečová výchova a pracovní vyučování vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- ❖ materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti ve Speciálních školách vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy ve zvláštní škole v předmětech český jazyk, matematika, řečová výchova a pracovní vyučování ve školním roce 2003/2004 vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- ❖ průběhu a výsledků výchovně-vzdělávací práce ve speciální mateřské škole ve školním roce 2003/2004.

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Speciální školy, Brno, Barvičova 54 zřídil Jihomoravský kraj, Žerotínovo náměstí 3/5, Brno. Škola je příspěvkovou organizací sdružující speciální mateřskou školu (kapacita 20 dětí), zvláštní školu (kapacita 20 žáků), školní družinu (kapacita 20 žáků) a školní jídelnu (výdejnu s kapacitou 50 jídel). Ve dvou třídách speciální mateřské školy s celodenním provozem od 6:30 do 16 hod je zapsáno 17 dětí, z nich 14 s postižením ovlivňujícím mentální úroveň, vážným tělesným postižením nebo diagnostikovanou poruchou autistického spektra. Tři děti, které docházejí se svým sourozencem, byly bez postižení. Ve zvláštní škole je 20 žáků, kteří jsou vyučováni podle vzdělávacího programu Zvláštní škola č. j. 22 980/97-22.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Hodnocení personálních podmínek se vztahuje k celé škole.

V celé škole pracuje celkem 13 pedagogických pracovníků. V mateřské škole zajišťuje výchovně-vzdělávací činnost 5 učitelek, z nichž pouze dvě splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti požadované právním předpisem. Ve zvláštní škole vyučuje 6 učitelů (z toho jedna vychovatelka školní družiny), dva z nich nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Vychovatelky ve školní družině a výchovná poradkyně nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Kvalifikace ostatních pedagogických pracovníků je efektivně využita.

Výchovně-vzdělávací práci celé školy a její provoz řídí ředitelka školy. V případě její nepřítomnosti je řízením školy pověřena jedna z vyučujících. Pravidla činnosti školy jsou dána základními organizačními směrnici, především organizačním, provozním a školním řádem. Logicky uspořádaná organizační struktura celé příspěvkové organizace, vyjádřená přehledně v organizačním schématu, umožňuje účinné řízení školy. Přenos informací uvnitř školy je zajištěn vzhledem k její velikosti osobním kontaktem, prostřednictvím informační nástěnky a na jednáních pedagogické rady a provozních poradách. Informační systém vzhledem k zaměstnancům je v rámci celé školy funkční a účinný.

Ředitelka školy maximálně využívá iniciativy a tvořivosti svých zaměstnanců. Činnosti se zajištěním běžného provozu školy zabezpečuje na provozních poradách a pedagogických radách. Vzhledem k malému počtu vyučujících nejsou ustanoveny žádné jiné metodické či poradní orgány. Vyučující jsou však zapojeni do různých společností (logopedické, dyslektické, psychopedické) a získané informace přinášejí do školy a informují své kolegy. Začínající vyučující pomáhá a metodicky ji vede uvádějící učitelka. Neaprobovaní učitelé mají zájem o doplnění své kvalifikace vysokoškolským studiem (v současné době studují tři vyučující) a aktivně se hlásí na semináře, na kterých si doplňují vědomosti. Všichni vyučující absolvovali kurs práce na počítači a dle svého zájmu a potřeby navštěvují akce pořádané pedagogicko-psychologickými poradnami (dále jen PPP) či speciálně pedagogickými centry (dále jen SPC). Vedení nepedagogických pracovníků je funkční. Kontrolní a hospitační činnost ředitelky je plánována. Z četných hospitací jsou prováděny zápisy, které obsahují jasně stanovené cíle, závěry a opatření ke zlepšení stavu. Personální zabezpečení je rovněž plánováno. Ředitelka si pedagogické pracovníky vybírá na základě praxe studentů ve škole. Dle jejího sdělení vždy upřednostňuje vztah k dětem před odborností.

Hodnocení zaměstnanců probíhá v návaznosti na hospitační činnost ředitelky. Cílené hodnocení pracovníků školy v jejich přítomnosti za určitý časový úsek či jejich sebehodnocení ve škole neprobíhá. Kritéria pro přidělování osobních příplatků jsou vypracována a slouží k hodnocení práce zaměstnanců.

Personální podmínky zabezpečují velmi dobře výchovně-vzdělávací činnost školy vzhledem ke schváleným učebním dokumentům.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Hodnocení materiálně-technických podmínek vzdělávání a výchovy vzhledem ke schváleným učebním dokumentům se vztahuje k celé škole.

Škola se nachází v domě typu rodinné vily na oploceném pozemku v klidné části města. Prostory v třípodlažní budově jsou celkově velmi stísněné. V přízemí jsou umístěny kromě šatny a jídelny s výdejnou jídla dvě třídy speciální mateřské školy (dále jen SMŠ). Prostory, kde probíhají výchovně-vzdělávací činnosti SMŠ, jsou sice menší, vzhledem k počtu dětí však umožňují plnit vzdělávací cíle. Rozdílně jsou třídy vybaveny nábytkem. Jedna z nich působí útulným dojmem, část skříněk je policového typu, což umožňuje dětem dobrý přístup k hračkám a pomůckám. Druhá třída je vybavena nábytkem méně, působí stroze. SMŠ má dostatek hraček, stavebnic, materiálu, dětských knih a běžných pomůcek pro hudební činnosti. Málo však mají děti k dispozici sportovního zařízení ve třídách. Je to způsobeno také jejich omezující velikostí. Škola se snaží tento nedostatek kompenzovat využíváním tělocvičny v suterénu. Odpovídající prostor pro přirozený, spontánní pohyb tím však nahrazen nebyl. Stolky a židličky ve třídách byly jedné velikosti a neodpovídaly rozdílnému vzrůstu dětí. Hygienické zázemí je jen vyhovující. Prostor je velmi stísněný, mezi toaletami nejsou přepážky poskytující dětem intimitu. Budova školy je obklopena udržovanou zahradou, dobře vybavenou pro rekreační činnosti dětí.

V mezipatře budovy je logopedická pracovna vybavená počítačem s vhodným softwarem a množstvím pestrých pomůcek, které byly pro rozvoj řeči a komunikativních dovedností dětí běžně využívány. V prvním poschodí je ředitelna a tři třídy zvláštní školy. Třída, ve které jsou vyučováni žáci prvního ročníku, je vybudována z verandy. Jedná se o velmi úzkou místnost

prosklenou ze tří stran. Bílá fólie sloužící jako tabule se leskne a žáci špatně vidí to, co je na ní napsáno. Tato třída má předsíň, která je vybavena pro relaxaci žáků. Druhá třída (žáci 1., 2. a 3. ročníku) má k dispozici prostornou místnost, uprostřed které je velký kulatý stůl, který nelze výškově nastavit. To je kompenzováno kolečkovými židlemi. Někteří žáci však nedosahují nohama na zem a ani je nemají ničím podloženy. Vzhledem k tvaru stolu žáci sedí zády k tabuli a k oknu, což je částečně řešeno neustále zapnutým umělým osvětlením. Ve třídě není vytvořen relaxační kout, koberec je pod stolem a děti relaxují na linoleu. Třída, ve které je vyučována část žáků s poruchou autistického spektra (dále jen PAS), je velice stísněná. Žáci pracují u jednoho stolu, který opět neodpovídá výšce všech žáků ve třídě. Svě místo mají sice označené, ale stůl není natolik široký, aby žák pracující s knihou a sešitem nezasahoval žákovi sedícímu naproti němu do jeho pracovního prostoru. Touto třídou se prochází do druhé třídy a na toalety. Není v ní prostor pro vytvoření relaxačního koutu. Záchodové mísy na WC určeném pro dívky i chlapce nejsou stejně jako v přízemí oddělené mezi sebou žádnou přepážkou. O přestávkách je na toaletě zajišťován dozor, který dohlíží na to, aby na nich nebyli přítomni současně chlapci a děvčata. V téže místnosti je samostatná toaleta pro učitele. V suterénu, do kterého vedou poměrně příkré schody, je umístěna menší tělocvična se základním náčiním, ribstoly a klavírem. Za rehabilitační místností, místností s masérským stolem a pračkou, je učebna určená pro práci s druhou polovinou žáků s diagnózou autismus. Tato třída je velmi malá, stísněná a bez možnosti strukturovat prostor tak, aby byl zajištěn odpočinek žáků. Škola nedisponuje žádnou odbornou učebnou. Družina nemá vlastní prostory, ani určenou stabilní místnost. Je umístěna vždy v té třídě, kde právě neprobíhá výuka. Učitelé nemají k dispozici kabinet ani sborovnu.

Žáci jsou vybaveni učebnicemi pro jednotlivé předměty. Pomůcky pro výuku jsou z prostorových důvodů rozmístěny po třídách a na chodbě. Jedná se převážně o pomůcky vytvořené samotnými učiteli, které v hodinách zajišťují názornost a pomocí kterých si žáci osvojují a procvičují učivo. Třídy jsou vybaveny různými stavebnicemi, korálky a dalším materiálem, který je využíván v pracovním vyučování či při relaxaci žáků. V rámci projektu Internet do škol byl do každé třídy zvláštní školy (dále jen ZvŠ) a ředitelny dodán a síťově propojen počítač. Škola si pořídila vhodné výukové programy. V SMSŠ a ZvŠ je vždy jedna třída vybavena televizorem. Vyučující mají k dispozici čtyři radiomagnetofony.

Cílená kontrola využívání materiálních zdrojů ze strany vedení školy není prováděna. Učitelé, kteří mají na starost jednotlivé sbírky, v případě potřeby vznesou žádost o jejich doplnění novými pomůckami ředitelce. Méně náročným požadavkům se snaží ředitelka ihned vyhovět. Pořizování nákladnějších věcí je plánováno. Vybavení školy (odborné videokazety a literaturu) využívají formou zapůjčování i rodiče.

Vzhledem k velmi stísněným podmínkám ve škole jsou materiálně-technické podmínky vzdělávací a výchovné činnosti školy hodnoceny jako vyhovující.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY

Vzdělávací programy

Výchovně-vzdělávací práce mateřské školy vychází ze záměrů celé školy. Hlavním cílem je věnovat pozornost dětem s poruchou autistického spektra a spolupracovat s odbornými pracovišti. Snahou u dětí s mentální retardací je připravit je na bezproblémové plnění školních povinností. Vzdělávací program nemá mateřská škola zpracován. Vytvářen je jen velmi stručný, pro obě třídy společný třídní program. Ten v obecné rovině stanoví, jaké úkoly budou v rámci jednotlivých měsíců plněny. Jeho funkčnost je však minimální.

I přes nedostatky je třídní program realizován v souladu s obecnými cíli předškolní výchovy.

Vzdělávání ve zvláštní škole probíhá v souladu s realizovaným vzdělávacím programem Zvláštní škola, č. j. 22 980/97-22. Dva integrovaní žáci jsou vyučováni dle vzdělávacího programu Základní škola, č. j. 16847/96-2. Tito žáci mají vypracován individuální vzdělávací program. Stejně tak je tomu i u žáků ostatních, kteří vyžadují individuální péči. Škola vypracovává pro některé žáky na základě jejich potřeb rehabilitační individuální plány nebo plány logopedické terapie. Všechny tyto materiály jsou v průběhu roku hodnoceny. U všech žáků je prováděna na začátku školního roku speciálněpedagogická diagnostika.

Vzdělávací program je realizován v souladu s údaji v rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení.

Učební plán je naplňován v souladu s rozvrhem hodin. Mezi tímto rozvrhem a reálnou výukou byl v průběhu prováděné inspekce zjištěn nesoulad, a to v prvním ročníku ZvŠ, kde je uvedena výuka pracovního vyučování ve čtvrtek pátou vyučovací hodinu. Ta však ve stanovenou dobu neprobíhá a je rozložena do patnáctiminutových úseků každý den po obědě. Tento čas je věnován výchově k základním hygienickým návykům.

Povinnou dokumentaci a dokumentaci prokazující naplňování vzdělávacího programu vede mateřská škola úplně a přehledně.

Zápisy v třídních knihách II. třídy a autistické třídy, kde jsou žáci několika ročníků, nemají vypovídací hodnotu o probírané látce ve všech předmětech jednotlivých ročníků. Ostatní povinná dokumentace ve zvláštní škole je průkazně vedena.

Rozvrh hodin ne zcela odpovídá reálné výuce. Povinná dokumentace není vždy průkazně vedena.

Pro sledování plnění výchovně-vzdělávacích dílčích úkolů i stanovených cílů ve vzdělávacím programu ZvŠ si škola vytvořila účinný systém. Probíhá formou pravidelného vyhodnocování výsledků dětí. Získané informace poskytují kvalitní zpětnou vazbu, která je pro plánování práce s dětmi potřebná. Mateřská škola nemá zpracován vzdělávací program. Pro kontrolu plnění třídních plánů nemá vedení školy zatím vytvořen účinný systém. Promyšleněji jsou průběžným hodnocením sledovány pokroky dětí v návaznosti na plnění vzdělávacích cílů stanovených v individuálních plánech.

Kontrola naplňování učebních osnov v ZvŠ je účinná. Poněvadž pro činnost mateřské školy není zpracován vzdělávací program, nemůže být prováděna ani jeho kontrola. Kontrola činnosti SMŠ a jejích výsledků zatím není dostatečně účinná.

Pro pobyt dětí v SMŠ byly psychohygienické podmínky zajištěny průměrně. Uspořádání dne bylo založeno na tradičním časovém vymezení doby pro hru a řízenou činnost. Při hospitacích nebyly spontánní a řízené činnosti vyvážené, více byly zařazeny řízené aktivity. Pro respektování možností dětí jsou pedagogy zpracovávány individuální plány. Jejich plnění bylo zřejmé, pokud byla zařazena individuální práce. Při společných řízených činnostech byly úkoly pro všechny děti stejné, náročnost při realizaci však učitelky většinou dokázaly vhodně přizpůsobit jejich individuálním schopnostem. Interval mezi podáváním jídel byl dodržen. Pitný režim byl zaveden, ne však od příchodu dětí do MŠ. Málo byl také využíván. Doba odpočinku a spánku dětí nevycházela z jejich potřeb, ale z věkového hlediska. Nevhodně byly starší děti místo odpočinku v mateřské škole vřazeny do činnosti školní družiny. Malé děti odpočívaly na

lehátku. Zvolené uspořádání dne nerespektovalo dostatečnou dobu pobytu venku. Ta byla výrazně zkrácena.

Zavedený informační systém pro rodiče je promyšlený a funkční. Základem je každodenní setkávání s rodiči při předávání dětí a pravidelné třídní schůzky. Pokroky dětí v oblasti rozvoje komunikačních schopností také pravidelně konzultuje s rodiči logoped. Škola umožňuje po celou dobu pobytu imobilního dítěte v MŠ jeho matce pobývat s ním a pomáhat mu plnit zadávané úkoly.

Organizace vzdělávání a výchovy ve třídách ZvŠ je zabezpečena rozvrhem hodin a vnitřním řádem školy. Rozvrh hodin převážně respektuje psychohygienické zásady. Délky přestávek odpovídají požadavkům právních předpisů. V řádu školy jsou vhodně zakomponována práva žáků. Ustanovení v něm obsažená jsou v souladu s příslušným právním předpisem a zabezpečují plynulý provoz školy. Žákům i jejich zákonným zástupcům jsou předávány všechny potřebné informace.

V obecné rovině organizace výchovně-vzdělávací práce odpovídá specifickým cílům předškolního vzdělávání. Organizace výchovně-vzdělávacího procesu v ZvŠ je funkční.

Výchovným poradenstvím a prevencí patologických jevů ve škole je pověřena výchovná poradkyně. Nemá sice odpovídající kvalifikaci, účastní se však vzdělávacích akcí pro výchovné poradce a úkoly spojené s touto problematikou plní promyšleně a zodpovědně. Nejdůležitější oblastí její práce je společně s ředitelkou hledat neoptimálnější způsob začlenění dětí a žáků do vzdělávacího procesu v dalších institucích s ohledem na jejich možnosti. Pro rodiče, kteří se na ni obracejí se svými problémy, má vyhrazeny pravidelné konzultační hodiny. Odpovídající pozornost, přestože se ve škole dosud nevyklytly žádné problémy, věnuje protidrogové prevenci.

Výchovné poradenství přispívá ke zlepšení výchovně-vzdělávací činnosti školy.

Průběh a výsledky výchovně-vzdělávací práce ve spontánních a řízených činnostech

Odborná způsobilost většiny pedagogů MŠ, jejich zájem o další vzdělávání a vstřícnost k potřebám dětí byly dobrým předpokladem pro kvalitní práci. Úroveň sledovaných činností byla ovlivněna onemocněním dvou učitelek a snahou školy zabezpečit provoz MŠ.

Základem vzdělávací práce jsou pedagogy zpracovávány individuální plány rozvoje každého dítěte. Na podkladě odborných vyšetření stanoví cíle, kterým je třeba se věnovat. Méně se však zabývají cestami a prostředky jejich naplňování. Rozvoj komunikačních schopností probíhal podle logopedických plánů. V případě potřeby vzhledem k postižení dítěte byly vypracovány také plány fyzioterapie. Pro třídy zpracovávány tematické měsíční plány svou funkci neplnily. Zastřešující téma se v práci třídy neodráželo, stanovené cíle směřovaly více k tradičním výchovným složkám a nebyly diferencovány vzhledem k možnostem a potřebám dětí.

Organizace sledovaných spontánních a řízených činností vycházela z rutinně zaběhnutého způsobu práce, kdy na ranní hry navazovala společná řízená činnost. Probíhala pro děti obou tříd v jedné místnosti, následně i v tělocvičně. Pouze děti s PAS podle svých potřeb přecházely pracovat do druhé třídy pod vedením učitelky, která byla pro tuto péči vyčleněná. Při hrách byly dětem nabízeny rozmanité hračky a pomůcky, převážně manipulačního charakteru. Děti bez postižení, které jsou v MŠ zařazeny, dokázaly hry vcelku dobře rozvíjet a k nim se spontánně, s ohledem na rozsah postižení, připojovaly i ostatní děti. Uplatňovaly při hrách svoje zkušenosti a nápady, dokázaly spolupracovat a domlouvat se. Vzhledem k postižení dětí měly učitelky větší tendenci je řídit a korigovat. Ne vždy to však bylo nutné a hry se tím spíše

narušovaly. Souběžně probíhala individuální práce zaměřená na procvičování, upevnování a rozvíjení znalostí a dovedností souvisejících s vyrovnáváním deficitů dětí. Při jejím zařazení učitelky citlivě využívaly aktuálních nálad dětí i vhodných situací. Respektovaly jejich individuální tempo a vhodně reagovaly na jejich únavu. Pro děti s PAS měly ve třídě vytvořen dobře viditelný denní režim, s jehož pomocí je vedly k osvojování vzorců chování při běžných, opakujících se situacích. Důsledně byl uplatňován individuální přístup, důraz byl kladen na nácvik základních dovedností sebeobsluhy a hygieny. Společných řízených činností po svačině se účastnily všechny děti obou tříd. Tři za sebou jdoucí řízené činnosti byly provázány zbytečnými přesuny do suterénu a prostoji dětí. Efektivita z hlediska plnění cílů, které si učitelky stanovily, byla minimální. Děti při nich pouze plnily pokyny jednotlivých učitelek, které se ve vedení střídaly, ostatní jen čekaly na dokončení. Velmi omezenou měly děti možnost rozhodovat se. Nápaditost a samostatné objevování na základě vlastních zkušeností mohly uplatnit jen výjimečně. Soustředění, individuální tempo dětí a dostatek času na dokončení frontální činnosti učitelky respektovaly málo.

Motivace pro spontánní činnosti byla založena zejména na dobré dostupnosti hraček a pomůcek, které si děti přirozeně braly. Řízené činnosti byly navozovány pouze z vnějšku, bez využití dětských zážitků a prožitků. Hodnocení dětí bylo převážně pozitivně zaměřené, povzbuzovalo je při činnostech. Poskytovat jim konkrétní zpětnou vazbu o vhodnosti projevů a úspěšnosti se učitelkám dařilo lépe při individuální práci.

V přístupu k dětem byly učitelky vyrovnané, laskavé a vstřícné. Vytvářely tak atmosféru důvěry a bezpečí. Vedly děti k vzájemně ohleduplnému a přátelskému chování. Velkou pozornost škola věnuje rozvoji komunikačních schopností dětí. Ve spolupráci s logopedkou, která se dětem věnuje individuálně, učitelky při běžné práci procvičují správnou výslovnost a u dětí s hlubším postižením budují náhradní komunikaci pomocí obrázků a piktogramů. I když se jim to ne vždy dařilo, snažily se o vyváženou komunikaci. Příležitostí k mluvnímu projevu, s výjimkou frontálních řízených činností, poskytovaly dětem dostatek. S ohledem na postižení je k řeči vhodně stimulovaly.

Průběhové výsledky výchovně-vzdělávací činnosti

Přestože děti neměly optimální prostorové podmínky, rozvoj pohybových dovedností byl odpovídající. Rozvíjení hrubé a jemné motoriky i sebeobslužných dovedností věnuje škola, vzhledem k postižení dětí, velkou pozornost. Při pěstování zdvořilostních a hygienických návyků nebyly učitelky vždy dostatečně důsledné. K sobě navzájem se většinou děti chovaly ohleduplně a vstřícně, až na výjimky dokázaly spolupracovat. Z jejich projevů a chování bylo zřejmé, že se v SMS cítí jistě. Pro rozhodování jim však učitelky nedávaly příliš velký prostor, projevovaly se proto méně samostatně. Tvořivost, představivost i úroveň poznatků odpovídala u postižených dětí jejich možnostem, u dětí bez postižení byla běžná. Úroveň komunikace mezi dětmi byla velmi dobrá, kvalita řečového projevu byla závislá na jejich možnostech. Škola mu věnuje velkou pozornost.

Průběh a výsledky spontánních činností jsou, i přes některé nedostatky, celkově hodnoceny jako dobré. Stejně jsou hodnoceny také činnosti řízené.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy na 1. stupni zvláštní školy v předmětech český jazyk, matematika, řečová výchova a pracovní vyučování

V průběhu inspekce bylo hospitováno celkem 14 hodin ve všech třídách, které vyučovalo 6 vyučujících. Vyučující mají do jednotlivých předmětů vypracované tematické plány, pro žáky integrované a žáky vyžadující zvláštní péči individuální vzdělávací programy. Pět žáků s diagnózou PAS zařazených do jedné třídy je vzděláváno rovněž podle individuálních plánů. Ty se zaměřují na oblast celkového rozvoje osobnosti, komunikace a v případě potřeby i pohybovou rehabilitaci. Doplněny jsou měsíčními plány učiva, zpracovávanými v souladu s platným vzdělávacím programem a možnostmi žáků. Pravidelně a pečlivě jsou pokroky žáků vyhodnocovány. Bezprostřední příprava vyučujících byla převážně promyšlená. Měli stanovené vzdělávací cíle a ve většině případů nezapomněli do výuky začlenit i cíl výchovný. Učivo navazovalo na látku probranou v předchozích hodinách.

Čtyři z šesti vyučujících splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Ve všech hodinách bylo učivo po odborné stránce správně vyloženo.

Rozmístění nábytku ve třídách bylo různé s ohledem na stísněné prostory. Pouze jedna třída měla k dispozici relaxační kout, který byl vybaven kobercem. Koberce jsou i v ostatních třídách, jejich prostory či uspořádání však neumožňuje zajistit odpočinek žáků na nich. Vyučující využívali v hodinách velkého množství vlastnoručně vyrobených pomůcek a názorného materiálu. S učebnicemi, které měli žáci k dispozici, se však pracovalo minimálně. Jedna z učitelek využila při výuce klavír. Didaktická technika nebyla do sledovaných hodin zařazena.

Organizace výuky byla promyšlená a spolu s přehledným a jasným denním režimem umožňovala žákům dobře se ve výuce orientovat a dodržovat sled naplánovaných činností. Probíhala převážně v blocích, ve kterých bylo vhodně a logicky propojeno více předmětů. Většina hospitovaných hodin byla vedena frontálně. Vzhledem k menší soustředěnosti žáků učitelé výuku vhodně doplnili soutěžemi, dramatizací, procvičováním učiva mimo lavice. Cíleně byly rozvíjeny jejich poznatky a dovednosti, byly rovněž zařazovány aktivity pro vyrovnávání jejich deficitů. Vyučující věnovali pozornost nácvičku základních dovedností sebeobsluhy, hygieny, samostatnosti v oblékání i při stolování. Učitelé k žákům přistupovali otevřeně, s tolerancí a respektem k jejich osobnosti i potřebám. Na jejich únavu reagovali citlivě změnou činností. Důsledně však sledovali správnost a úplnost plnění úkolů. Vzhledem ke složení tříd z několika ročníků k dětem přistupovali individuálně a dle možností se jim snažili být nápomocni. Pouze relaxace a úplné uvolnění žáků bylo negativně ovlivněno nevyhovujícím prostorem. I přesto na ně vyučující dbali. Tempo výuky bylo přiměřené aktuálnímu stavu třídy.

Vstupní motivace byla vyučujícími zařazována zřídka. V průběhu hodin byla mnohem zdařilejší. Žáky při práci povzbuzovali, poskytovali jim potřebou podporu a vhodně využívali motivačních prvků. Vzhledem k častému střídání činností a používání pomůcek žáci aktivně pracovali a téměř vždy projevovali zájem o výuku.

Vyučující vedli žáky k dodržování dohodnutých pravidel komunikace v hodině. Snažili se o to, aby žáci odpovídali na jednoduché otázky a dokázali vyslovit vlastní názor. K žákům přistupovali individuálně, požadovali po nich odpovědi přiměřené jejich stupni postižení. Ne všichni však dokázali optimálně zvládat nevhodné projevy dítěte, které provázely jeho postižení a negativně ovlivňovaly průběh výuky.

Žáci byli povzbuzováni, chváleni či slovně hodnoceni za splněný úkol. Vyučující se snažili poskytovat jasnou zpětnou vazbu po splnění každého z nich a dávali žákům zažít pocit úspěchu. Ve většině hodin dbali na to, aby byl oceněn pokrok jednotlivců. V závěru hodiny práci žáků většinou sami zhodnotili a pochválili snaživé. Výjimečně upozornili ty, s jejichž prací nebyli v dané hodině zcela spokojeni.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy měly ve sledovaných předmětech na prvním stupni ZvŠ velmi dobrou úroveň.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Kromě běžného zjišťování výsledků vzdělávání žáků prostřednictvím ústního zkoušení a písemných prací sledují posun ve výuce a celkovém vývoji samotní učitelé. Ti čtvrtletně vyhodnocují individuální vzdělávací programy, provádějí i hodnocení logopedické terapie a rehabilitačních plánů jednotlivých žáků.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Soulad zřizovací listiny s rozhodnutím o zařazení do sítě škol

Zřizovací listina je zcela v souladu s rozhodnutím o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení.

Individuální logopedická péče

Individuální logopedická péče byla v SMŠ prováděna na velmi dobré úrovni. Měla komplexní charakter, vycházela z potřeb každého dítěte, jeho možností komunikovat a soustředit se. Odpovídaly tomu promyšleně volené metody a formy práce. Logopedka získávala děti pro individuální práci citlivě, respektovala průběh činností ve třídě i dětské zaujetí při nich. Pro účinnou motivaci v průběhu logopedických cvičení i budování náhradní komunikace využívala hry, rozmanité pomůcky a obrázky. Při jejich provádění děti povzbuzovala. byla laskavá, ale důsledná. Sledovala pozorně únavu dětí a respektovala schopnost soustředit se. Výsledky práce systematicky sleduje, eviduje a vyhodnocuje. Pro každé dítě tvoří tzv. „logopedický sešit“, do kterého zapisuje realizované činnosti a pokroky dítěte. Ten slouží současně pro společné působení rodiny a školy. Rodičům poskytuje podle jejich požadavků a potřeby konzultace.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. *Zřizovací listina příspěvkové organizace Jihomoravského kraje, č.j. 16/1 ze dne 21. června 2001*
2. *Rozhodnutí, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s účinností od 21. 6. 2001 č.j. 24 654/2001-21*
3. *Koncepce školy ze dne 15. května 1997*
4. *Rekapitulace diagnostických a studijních výsledků dětí v diagnostických třídách při Speciální mateřské škole a zvláštní škole Brno, Barvičova 54 v období 1996 – 2000*
5. *Dokumentace žáků ZvŠ pro školní rok 2003/2004*
6. *Protokol o komisionální zkoušce ze dne 11. 3. 2003*
7. *Organizace a uspořádání dne SMŠ pro školní rok 2003/2004*
8. *Záměr SMŠ pro školní rok 2003/2004*
9. *Plán pro SMŠ Barvičova na šk. rok 2003/2004 – měsíční plány*

10. *Individuální plány dětí SMŠ (logopedické, fyzioterapeutické a vzdělávací) pro školní rok 2003/2004*
11. *Školní řád – Speciální školy Barvičova 54, Brno, pro školní rok 2003/2004*
12. *Osobní dokumentace dětí SMŠ*
13. *Přehledy výchovné práce tříd SMŠ pro školní rok 2003/2004*
14. *Evidenční listy dětí SMŠ pro školní rok 2003/2004*
15. *Rozhodnutí o přijetí dětí SMŠ pro školní rok 2003/2004*
16. *Rozvržení přímé výchovné práce učitelek SMŠ, přímé vyučovací povinnosti učitelů ZvŠ a pracovní doby ostatních zaměstnanců školy pro školní rok 2003/2004*
17. *Plán výchovného poradce, Speciální školy Barvičova 54, školní rok 2003/2004, ze dne 30. září 2003*
18. *Minimální preventivní program, Speciální školy Barvičova 54, školní rok 2003/2004, ze dne 22. října 2003*
19. *Zprávy z metodicko-konzultačních návštěv SPC, speciálního pedagoga pro děti s PAS ze dne 26. června 2003 a 19. září 2003*
20. *Podkladová inspekční dokumentace*
21. *Dotazník pro ředitele před inspekcí*
22. *Protokoly a záznamy o provedených kontrolách ve školním roce 2003/2004*
23. *Záznamové archy hospitační činnosti ve školním roce 2003/2004*
24. *Organizační řád ze dne 1. září 2003*
25. *Organizace ZvŠ pro školní rok 2003/2004*
26. *Školní řád – Speciální školy Barvičova 54, Brno pro školní rok 2003/2004 (nedatováno)*
27. *Vnitřní řád pracoviště Barvičova 54, 602 00 Brno pro školní rok 2003/2004 (nedatováno)*
28. *Roční plán na školní rok 2003/04 (nedatováno)*
29. *Přehled individuálních úkolů ve školním roce 2003/04 (nedatováno)*
30. *Plán pedagogických a provozních porad ve školním roce 2003/2004 (nedatováno)*
31. *Seznam dětí zařazených do jednotlivých tříd ve školním roce 2003/2004 (nedatováno)*
32. *Rozvrh hodin jednotlivých tříd ve školním roce 2003/2004*
33. *Plán kontrolní činnosti na školní rok 2003/2004 (nedatováno)*
34. *Inspekční zpráva č. j. 365-Voj.Par. z inspekce konané v termínu 8., 9. a 14. 10 1997*
35. *Učební plán a osnovy vzdělávacího programu zvláštní školy, č.j. 22 980/97-22*
36. *Třídní výkazy a katalogové listy všech tříd školního roku 2003/2004*
37. *Personální dokumentace – doklady o dosaženém nejvyšším vzdělání pedagogických pracovníků*
38. *Výkaz o speciálních školách podle stavu k 30. 9. 2003 ze dne 3. 10. 2003*
39. *Příloha k výkazu o speciálních školách o základní-zvláštní škole podle stavu k 30. 9. 2003 ze dne 3. 10. 2003*
40. *Příloha k výkazu o speciálních školách o mateřské škole podle stavu k 30. 9. 2003 ze dne 3. 10. 2003*

ZÁVĚR

Přestože polovina pedagogického sboru nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti dle příslušné vyhlášky, průběh výchovně-vzdělávací práce je zajišťován na dobré úrovni a zvolený vzdělávací program je kvalitně realizován. Ředitelka školy vytváří příznivé podmínky pro doplňování a zvyšování vzdělání pedagogických pracovníků. Podporuje jejich studium na vysokých školách a další formy vzdělávání. Tím dále zlepšuje personální podmínky pro výuku.

Škola je prostorově velmi stísněná. S tím je spojeno ne vždy odpovídající vybavení jednotlivých tříd žákovským nábytkem a odpočinkovým koutem. Rovněž hygienické zázemí neodpovídá požadavkům na soukromí dětí. Vyučující v hodinách využívají velkého množství kvalitních názorných pomůcek, které si ve velké míře sami vyrábějí.

Výuka v ZvŠ probíhala v souladu s učebními dokumenty. Vzhledem k tomu, že ve dvou ze tří tříd jsou žáci několika ročníků, byla výuka náročná na přípravu vyučujících a na její samotnou realizaci. Učitelé se snažili vést žáky k samostatnosti a vzájemné toleranci. Vytvářeli jim prostor pro rozvoj komunikativních dovedností. Jejich práci hodnotili, většinou motivujícím a povzbuzujícím způsobem. Vstřícný přístup učitelek v SMŠ, jejich zájem o problémy dětí a ochota vycházet vstříc jejich potřebám vytvářely ve třídě pohodu a pocit bezpečí. Zohledňovat individualitu každého dítěte, jeho možnosti a schopnosti se jim dařilo lépe při individuální práci a kvalitně vedené logopedické péči. Při této formě práce bylo zřejmé naplňování obecných záměrů školy souvisejících s přípravou dětí na pokud možno bezproblémový přechod k dalšímu vzdělávání. Zachování klasických, frontálních činností, kterých se účastnily všechny děti v přesně vymezeném čase, však k jejich rozvoji přispívalo minimálně. Celkově se nové přístupy ve výchově a vzdělávání dětí předškolního věku v běžné práci tříd téměř neprojevíly.

Od poslední inspekce konané ve dnech 8., 9. a 14. října 1997, zaměřené na hodnocení podmínek a průběhu vzdělávání, byla v prostorách školy vybudována z původní verandy další třída. Tím se zvýšil počet tříd ZvŠ ze dvou na tři, což ještě více zvýraznilo stísněnost prostor školy a negativně ovlivnilo materiální podmínky pro výuku. Škola se začala specializovat na vzdělávání žáků s PAS a je v tom úspěšná. Návaznost ZvŠ na SMŠ je pozitivně hodnocena vzhledem k individuálnímu přístupu k dětem, které mají výrazné adaptační a komunikační potíže.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Jan Dusík	J. Dusík, v. r.
Členové týmu	PaedDr. Hana Sedláčková	H. Sedláčková, v. r.

V Brně dne 10. prosince 2003

Datum a podpis ředitele(ky) školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 15. prosince 2003

Razítko

Ředitel(ka) školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Mgr. Věra Trhlíková

V. Trhlíková, v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Mgr. Jan Dusík, školní inspektor, Křížová 22, 603 00 Brno. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Hodnotící stupnice:

Stupeň
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrý
Vyhovující
Nevyhovující

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – odbor školství	2004-02-09	12-1031/04-952
Zřizovatel		
Rada školy		

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.